

46.557

KÖNYVTÁRI

híradó

1961 február

K Ö N Y V T Á R I H I R A D Ó
A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KÖZLÖNYE

Megjelenik havonta

V. évfolyam 2.szám.

1961. február

UJ TERVEK, UJ GONDOK A KERÜLETI KÖNYVTÁRAKBAN

(II.)

A kerületi könyvtárak terveiben jól tükröződnek a legfőbb feladatok. A második ötéves tervünk teljesítéséért több könyvtár fokozni igyekszik a műszaki irodalom propagandáját, az olvasók ilyen irányú igényeinek fejlesztését, kielégítését. Figyelőszolgálatot biztosítanak a tervek szerint az érdeklődő fiatal olvasóknak a természettudományos és műszaki irodalom köréből, s az ötéves tervet ismertető előadásokat szerveznek. Visszatérően megtaláljuk könyvtárosaink terveiben a munkásolvasók számára személyi lapok vezetését. Ezzel is elsősorban a műszaki irodalom olvastatását akarják szorgalmazni a munkások körében. Eredményre számíthat e tekintetben az a könyvtáros, ahol a műszaki művek rendelkezése is be kívánják vonni a munkásolvasókat.

Több éve gondot jelent kerületi könyvtárainknak, miként nyújthatnának segítséget az arra rászoruló üzemi könyvtáraknak, s hogyan gyümölcsöztethetnék a kapcsolatot a maguk számára. Az idén is szerepelnek a tervekben: A kerület üzemi könyvtárosaival közösen egyik könyvtárban például klubdelutánt rendeznek, máshol a módszertani leveleket akarják átadni, s van olyan is, ahol műszaki könyvkiállítás szervezésében, vagy a Jó-zsef Attila olvasómozgalomban kívánnak segítséget nyújtani. Nem szerepel a tervekben, de gondolni kell rá, hogy az üzemi könyvtárakban a fő feladat a szocialista brigádokkal való magasszinvonалу foglalkozás.

A SzKP XXII. Kongresszusa alkalmából a szovjet

irodalom népszerűsítését általában sokoldalú feladatként tüzték célul. Terveznek kiállítást a SzKP történetéről, a szovjet-magyar barátság történetéről, kép- és könyvkiállítást a Szovjetunióról. A SzKP történetével kapcsolatos művek ajánlását kiemelt munkaként említik, a már ismert figyelőkártyás módszerrel. "Mit olvassunk a Szovjetunióról?" címmel térképen jelzik majd az irodalmi kulturális vonatkozásokat s ennek megfelelő könyveket is kiállítanak.

Minden tervben felsorolják a KISz-korosztályuk foglalkoztatásának különböző módszereit. A József Attila olvasómozgalom propagandája; ankétok, előadások, fejtörők, kiállítások, tudományos szórakoztató estek terve, mind-mind megtalálható. Az ifjumunkások, ipari tanulók személyi lapjai jó mérőeszközei lesznek a munkának és segítői is a tervező könyvtárosoknak.

Többször, de nem elégszer szerepel a tervekben a politechnikai képzés támogatásának gondolata is. Ehhez központi segítséget tudunk majd adni, ha az OMK kiadásában az e célra megjelenő bibliográfiát minden könyvtárunknak beszerezzük. Az egyik könyvtár a körzetében lévő középiskolákkal is szoros kapcsolatot kíván tartani és sajátos politechnikai képzésükhöz szükséges irodalmat a fiataloknak biztosítani. Ezt több könyvtárunk is tervezhette volna. Az iskolákkal való kapcsolat ettől függetlenül sokszíniú szerepel a tervekben. Az 1959-ben megjelentetett e tárgykörű módszertani levélünk a tervek tanúsága szerint korántsem volt felesleges.

A szóbeli és írásbeli könyvpropaganda legkülönbözőbb terveit olvashatjuk. A csoportos foglalkozások, író-olvasó találkozók tervezésénél érezhető már a decemberi módszertani vita hatása - s a megjelenő módszertani levél további segítséget nyújt majd. Több helyen - de még nem mindenütt - tervbe vették könyvtári bizottság, baráti-, művelődési kör szervezését, vagy a már meglévő csoportokkal történő foglalkozást. Viszont egyik könyvtár kivételével a tervekben nem szerepel olvasóértekezlet. Az olvasókkal való kapcsolat elmélyítésének ezt a jól bevált módszerét minden könyvtár figyelmébe ajánljuk.

A gyermekfoglalkozások színes tervét találjuk a legtöbb munkatervben. Diavetítés hanglemezzel, gyermekaktívák foglalkoztatása, különböző fejtörők, játékok szervezése, faliújság-szerkesztés, szavalóverseny, vagy például előadássorozat "Ismerd meg fővárosunkat" címmel. A gyermekekkel az egyéni foglalkozás színvonalát is emelni akarják. (Ebben a tervek következetesebbek lehetnének!) Így kerül a tervbe a gyermek-mozgalmikönyvek, a természettudományos könyvek figyelése a gyermekkönyvtárban is.

A külső kerületekben, ahol parasztlakosság is él, könyvtáraink általában a tsz-parasztok könyvtárba szervezését és a velük való foglalkozást tüzték célul. A szakirodalom sokirányú feltárásán kívül kérdezz-felelek est keretében szakkönyvismertetést terveznek, más-

hol a tsz-ben új állomás létesítését, előadások szervezését kívánják megvalósítani. Különösen eredményesek lehetnek a kulturotthonokkal, gazdakörökkel és a tsz vezetőségekkel közös rendezvények.

Örvendetes, hogy a KISz-en, az iskolákon, az üzemen, tsz-eken kívül más tömegszervezeti kapcsolatok erősítésére is gondolnak. Az egyik kerületi nőtanács például a könyvtárakkal közösen méri a kerület asszonyainak olvasói igényét, olvasottságát, máshol a könyvtár kezdeményez, s a háztartásbeli nők olvasásáról készül tanulmányt írni. Ezt is fel lehetne használni a kerületi nőtanács segítségének igénybevételére.

Ugyyszólván mindegyik szabadpolcos könyvtár kísérleteket tervez az állomány feltárására és az olvasókkal való foglalkozás új formáinak kialakítására. Könyvismertetés magnetofonról kölcsönzés közben - megkönnyítheti a szabadpolcos könyvtárak könyvajánlását. "Miről szól a könyv" című különpolcon, könyvismertetésekkel ellátott könyvek elhelyezése is segíthet az olvasónak anélkül, hogy közvetlenül a könyvtárhoz kellene fordulnia.

A feldolgozó munka keretében sorra kerülő állományellenőrzést s ennek alapos előkészítését tervezik. A munkát majd igen megkönnyíti a leltár lapok jelzeteinek, leltári számainak javítása. Okosan tettek azok a könyvtárvezetők, akik ezt is megtervezték. A tervek azt a törekvést is tükrözik, hogy a katalógusokat a használatra minél alkalmasabbakká tegyék. Több könyvtár tematikus katalógusokat és címkatalógust szándékozik készíteni, annotált katalógusok fejlesztése is visszatérő térvfeladat, a Kollektor annotációinak felhasználásával. Új feladat a gyermekkönyvtárak katalógusainak továbbfejlesztése, melynek alapjait 1960-ban központilag biztosítottuk. Minden könyvtárban lehetővé kell tenni, hogy a gyermekkönyvtárca minden más munkája mellett a katalógus naprakész állapotát is biztosítsa.

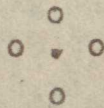
A tervekben visszatérően olvashatjuk a legkülönbözőbb témájú tanulmányok, elemzőjelentések készítését. Egy év alatt az e fajta munka ugylatszük polgárjogot nyert a könyvtárosok köreiben.

A tervezett munkaértekezletek igen helyesen, gyakran vannak összefüggésben a készítendő tanulmánnyal. Használ ez a tanulmányt készítő kollégának és az egész kollektiva munkájának is. Néhány könyvtárban - sajnos nem mindegyikben - rendszeresen havonta terveznek évek tapasztalata alapján munkaértekezleteket. Különösen a nagyobb könyvtárakban van ennek jelentősége, de a három-négytagu kollektívának is sokat segíthet egy-egy, a munkát érdemben vizsgáló, bátorszellemű munkamegbeszélés. Azokban a kerületekben, ahol több könyvtár működik, helyes volna, - egy-két helyen tervezik is - közös munkaértekezlet szervezése. Ha erre a népművelési osztály képviselőjét is meghívják, a kerület egész könyvtári életének fellendítésére tudnak javaslatot tenni.

Új tervek, új gondok? Amint a felsorolásból kiderül, a kerületi könyvtárak terveire, gondjaira nem az a

legjellemzőbb, hogy újak, hanem, hogy az előttünk álló legfontosabb feladatokat tartalmazzák, és annyiban jelentenek újat, hogy az eddigi tapasztalatok alapján többen, új módon igyekeznek e feladatok szolgálatába állítani a könyvtárat. S a gondok? Vannak újak is, a növekedés okozta gondok, az önmagunkkal szemben felállított magasabb követelmények okozta gondok, de bizony vannak még a kerületi könyvtárakban régi gondok is. Régi és új gondokat kell megoldanunk, régi és új terveket kell megvalósítanunk ebben az évben közös erővel. Erőt, egészséget, jó szándékot és kölcsönös bizalmat kívánunk hozzá.

D.P.

SZERÉNY KÖSZÖNTŐ

Nem írunk külön vezető-cikket ebben az évben a Nőnapra. Nem kerek évforduló az idén ez az ünnep. Csupán, mint egy hovirág-, vagy ibolyacsokrot helyezzük e pár sort munkatársaink asztalára. A dolgozó ember művelődéséért, felemelkedéséért végzett közös hivatásunk köt össze bennünket könyvtárunkban. Köszöntünk hát minden édesanyát, asszonyt, leányt - élettársainkat, segítőtársainkat, akik egy életen át velünk, mellettünk állnak: dolgoznak, gyermeket nevelnek, szebbé-derüsbbe teszik munkahelyünket, otthonainkat és mindvégig olyan "lélekkel" töltik be életünket, mint amilyen illattal, a most asztalukra tett első tavaszi virágok.

oooooo

FÉLÉVI VIZSGÁK

A KÖZÉPFOKU KÖNYVTÁROSKÉPZŐ TANFOLYAMON

Nagy igyekezettel és izgalommal készültek könyvtárostanulóink és levelező hallgatóink a második évfolyam félévi vizsgaira. Irasbelit tettek könyvismeretből /földrajz, történelem/, szóbeli vizsga volt történelmi materializmusból és könyvtártanból, beszamolot tartottak idegen nyelv isméréseiből és magyar könyv- és könyvtártörténetből.

Az eredmények minden tantárgynál várakozásonfeletti jónak bizonyultak. Az osztályozott tantárgyak összvizsgaátlagosa a levelező tanfolyamon és a nappali tagozatos tanulóknál egyaránt 4.6, azaz jeles.

Az egyes tantárgyak átlaga a levelező hallgatóknál a következőképpen alakult: történelmi materializmus 4.6 jeles, könyvismeret 4.6 jeles, könyvtártan 4.5 jó, 9 hallgató vizsgázott kitűnően, 8 jelesen, 11 jó, 1 közepes átlaggal.

Évközbéli egyenletes tanulmányi munkájuk, szorgalmuk és jó házfeladataik alapján a vizsgán az anyag teljes ismeretéről tettek bizonyosságot és a legszebb, legértelmesebb teljesítményt nyújtották: Takács Józsefné, Lukács Györgyné, Farkas Jánosné, Császár Antálné, Kővári Józsefné, Meiszner Tamásné, Muzslay Lászlóné. Örömdetes fejlődést mutattak konferenciákon való szereplésükkel, írásbeli feladataikkal és jó vizsgafeleleteikkel Gaál Zsuzsa, Kemenes Tiborné, Reisler Ilona, Tamás Éva, Lambert Erzsébet, Hoványi Jánosné, Kuti Veronika. Képességeik alapján többet vártunk és várunk még a tanfolyam utolsó vizsgáin Pármai Évától, Pusztaszeri Antóniától és a "tanfolyamon képviselt férfinemtől": Oláh Attilától, Márffy Istvántól és Maruszki Józseftől.

Megemlékezünk meg arról, hogy könyvtárostanulóink é félév során mind a munkában, mind a tanulásban derekasan helytálltak. Valamennyiük gyakorlati jegye jeles, és méltóak maradtak a Szabó Ervin Könyvtár hagyományaihoz, szocialista célkitűzéseivel azzal is, hogy történelmi materializmusból egyöntetűen jelesen vizsgáztak. Külön kiemeljük Marth Hildegardot, aki változatlanul tartja a kitűnő vizsgaátlagot.

Az utolsó félév, megtévezve a képesítővizsgák anyagával, még komoly erőfeszítést követel hallgatóinktól, mégis reméljük, hogy ezt a színvonalat tartani tudjuk.

Kondor Miklósné

EGY "KÉNYES" KÉRDÉSRŐL

Diafilm a könyvtárakban

Könyvtárunkban 1958-óta kölcsönzünk filmet, ami elég nagy népszerűségnek örvend. Kulturális nevelőhatásuk, műveltségfejlesztő jelentőségük tagadhatatlan. Szinte féltő, hogy ez a népszerűség a olvasás rovására megy. Sok gyerek szívesebben nézi a tömör, egészen lerövidített filmet, /például Toldi, Robinson/ mintsem a könyvet olvasná, ami a filmhez képest nagyon hosszú, és nem olyan szemleltető.

Persz, nem ez a legnagyobb probléma a filmekkel, hanem az, hogy csaknem két embert von el a könyvtári munkától. A kölcsönzése, vásárlása, feldolgozása nagyon sok időt vesz igénybe. Igaz, hogy a központtól kapunk katalóguslapokat, és minden filmhez egy leltár lapot, tekintet nélkül arra, hogy hány példány van egy-egy filmből, vagyis nyolc egyforma filmhez egy leltár lapot kapunk, a többit nekünk kell elkészítenünk. Ehhez járul még az egyedi- és a csoportosleltárkönyv vezetése, selejtezés, stb.

Kölcsönzése sokkal lassabban megy, mint a könyvkölcsönzés, mert minden egyes filmet visszavételnél nekünk, a kiadásnál a kölcsönzőnek kell végignéznie, nem rongált-e. Nagyon gyakoriak a viták a rongálások miatt. Mivel a film ára soha meg nem térül, ráfizetést jelent, még akkor is, ha a látszólagos nagy bevételnél gyakran vásárolhatunk filmeket. Ezt lemértük, úgy, hogy megfigyeltük egy-egy film kölcsönzésének számát, ami a legjobb esetben is lo alkalom, pénzben lo forint, kétszer egy-egy, esetleg két-két forint kártérítéssel, összesen 12-14 forint. A film ára 18-22 forint. Ez elsősorban a nagyon keresett mesefilmekre vonatkozik, mert az ismeretterjesztőket, mégha a mesét korlátozva adjuk is, nem nagyon viszik.

1960 december 31-ig az amúgy is szűk felnőtt könyvtárban kölcsönöztük a diát is. Itt nagyon nehéz volt a munka, különösen a téli hónapokban, amikor mindkét helyen általában "csucaforgalom" van. Ez a tarthatatlan helyzet késztetett bennünket arra, hogy áttegyük a diát a gyermekkönyvtárba. Persze, itt sem jobb a helyzet, mert amíg a felnőtt kölcsönzőbe kettő, esetenként pedig három könyvtáros kölcsönözte a diát, a gyermekkönyvtárba bizony ritkábban nézünk be a könyvtár forgalma miatt. (Őszintén szólva "megehetik" egymást a kölcsönzők, esetleg a könyvtárost, ha sokan vannak, mert a kulturszómj már odáig is hevítette kölcsönzőinket, hogy összeverekedtek egy-egy jó filmért.)

A dia adminisztrációja nagyon nehézkes volt az elmúlt években. Azt reméltük, hogy a nyugtakönyv helyett alkalmazott bélyegek megkönnyítik munkánkat. Sajnos, nem

es történt. Minden elismerésünk azoké, akik ezt megpróbálni igyekeztek, bizonyára nem rajtuk mulott, hogy nem sikerült. Most az egy nyugta helyett három felé írjuk a bevételt. A beiratkozási naplóba a mindenkori tagdíjat, a nyugtakönyvbe a kártérítést és a késedelmi díjat és utóljára, de nem utolsó sorban, a bélyegeket kell bera-
gasztani a kölcsönzőjegybe a könyvtárosnak. A kölcsönző-
füzetek hamar megtelnek, újat kell írni helyettük. És
ezután az esti pénztárnapló vezetése, ahol mindezt ösz-
szesíti a könyvtáros, mint kettős- és anyagkönyvelő. -
Szegény!

A diafilm hasznos és jó dolog, de véleményem sze-
rint terjesztése nem a mi feladatunk lenne. Erre a cél-
ra legmegfelelőbbek lennének a diát árusító boltok, ahol
munkások szépszámmal vannak a tagas, és jólfelszerelt
helyiségekben. Ha ez megvalósítható lenne, könyvtárunk
megszabadulna egy igen nagy tehertételtől.

Ezzel nem a diafilm jelentőségét akarom vitatni,
csupán azt jegyzem meg, hogy mindez az olvasószolgálat
rovására megy, ami ellen könyvtárosi lelkiismeretünk lá-
zadozik.

Kérem a többi diafilm-kölcsönzésre kötelezett könyv-
tár munkatársait, hogy a diafilmmel kapcsolatos vélemé-
nyüket a Könyvtári Híradóban közöljék.

Váradí Lajosné
9-es könyvtár

.o.o.o.o.

VÁNDORKIÁLLÍTÁSAINK közül január hónapban a
"Mai Moszkva" a Csépel Vas és Fémművekben; "Lenin a kép-
zőművészetben" a 6-os könyvtárban; "Tizenöt éves a DIVSZ"
az Orvosi Műszer-Kereskedelmi Vállalatnál; "Moszkvai
Puskin Múzeum remekei" a 19-es könyvtárban; "Budapest
szocialista fejlődése" a Zalka Máté iskolában; "A vi-
lágpolitika görbetükörben" a IX.kerületi Művelődési
Házban; "A XIX. század orosz festészete" a Vörösmarty
moziban; "A francia impresszionisták" a Radnoti gimná-
ziumban; "A fejlődés története" a Fővárosi Tanácsnál;
"A világ grafikusai a békéért" pedig a Bagi Ilona kul-
turotthonban vannak kiállítva.

x

A napokban értesültünk róla, hogy a Hazafias
Népfront XIII.kerületi elnöksége és a XIII.kerületi Tá-
nács V.B. Népművelési Osztálya Az élővilág fejlődése ci-
mén - a központban is bemutatott anyagunkból - február
6-19-ig a József Attila Kulturházban (XIII.József Atti-
la tér 4.), február 20-26-ig a Dej Hajógyár műszaki klub-
jában (XIII.Váci ut 202), február 27-től március 5-ig a
Berzsenyi gimnáziumban (XIII.Huba utca 7.), március 6-
12-ig a KÖZÉRT Kulturtermében (XIII.Mauthner S.u.26/ és
március 13-19-ig a Kossuth filmszínházban (XIII.Váci ut
14) rendez kiállítást.

LÁTOGATÁS A MISKOLCI II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

A miskolci megyei könyvtár munkatársai által összeállított "Utmutatóból" - amit minden beiratkozó olvasó kézhez kap -, ezt tudjuk meg a könyvtár szervezetéről:

"A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár állami közművelődési könyvtár. Az intézmény tudományos tájékoztató feladatot lát el Északmagyarország területén. A Borsod - Abauj - Zemplén megyében működő városi, járási és községi könyvtárak szakmai felügyeleti szerve és módszertani segítője. A megyeszékhely olvasóinak előléptetése érdekében kölcsönzési tevékenysége folytat és nyilvános olvasótermi szolgálatot tart fenn. Uyancsak Miskolc területén a városi tanács anyagi hozzájárulásával a város kerületeiben önálló fiókkönyvtárakat és letéti kölcsönzőhelyeket működtet."

A város legforgalmasabb főútvonalából nyíló csendes kis téren emelkedik az egyemeletes épület, mely 1952 óta otthont ad a könyvtárnak. A földszinten van a felnőtt kölcsönző, valamint a gyermekolvasók kölcsönzője és olvasóterme. Az emeleten találjuk az olvasótermet, valamint a munkaszobákat, melyek - ha lehet - még zsúfoltabbak mint nálunk. A raktarat 1959-ben komoly költséggel vasállványokkal rendezték be és az eredetileg körülbelül 370 cm. magas helyiségeket két emeletre osztották. Ezzel a raktári hely problémáját hosszú időre sikerült megoldaniok. Kár, hogy a rendkívül alacsonnyá vált mennyezet és a meredek vaslépcső a munkát bizony megnehezíti. Könyvkötő műhely is működik, az épület alagsorában.

A könyvállomány 61.363 kötet. Ebből társadalomtudományi, politikai irodalom 9.887, műszaki irodalom 7.003, természettudományos könyvek száma 3.018, szépirodalom 24.178. A gyermekreszleg 5.087 kötettel rendelkezik. A könyvtár gyarapításánál sem előtt tartják a tájékoztató jellegű feladatokat, valamint a külföldi gyűjteményként szereplő szinműtár gyarapítását. A diaállomány 3.006 filmt kerés.

A kölcsönzés felnőttek részére szombat kivételével minden hétköznap délelőtt 10 órától este 7 óráig tart. (A gyermekeknek 10-től este 6 óráig.) Az itt dolgozó könyvtárosok nagy forgalmat bonyolítanak le szűk, elégtelen helyiségben. Igyekeznek az olvasókat irányítani. Minden beiratkozó olvasó a könyvtár használatához eligazító utmutatót kap, ezenkívül a könyvtáros odavezeti olvasóit a katalógushoz, megmagyarázza annak használatát és általában megismerteti őket a könyvtárral. A kölcsönzőben egyik asztalon három képesalbumot találtunk, amiket (ugyanolyan módon, mint nálunk is szokásos) a könyvtárosok színes könyvborítólapokból, a sajtóban megjelent ismertetésekből állítottak össze. (Az olvasók hasonló szeretettel forgatják ezeket az albumokat, mint a pestiek.) Találtunk az asztalon vagy tíz tematikus cím-

Jegyzéket is, egyenként 50-60 cím felsorolásával. A külső táblán olvasható a téma: "Szerelmem, család, házasság", "Nevessünk", "Kalandos utazások", "Természet-tudomány népszerű formában", "Versek", stb. (Ezt az egyszerűsített tematikus ajánlási formát kipróbálhatnánk mi is.) Mindenki olvasófuzetbe jegyzi be a kívánt könyvcímeket, s ez a katalógus használatot elősegíti.

A város olvasóinak ellátását a megyei könyvtáron kívül négy fiókkönyvtár szolgálja. (Ezenkívül a szak-szervezeti könyvtárak.) Ez a négy könyvtár egy alakuló városi hálózatnak a magja. Az elmúlt esztendőben a könyvtár 5.923 olvasó részére 155.711 kötetet kölcsönzött. Gyermekolvasóinak száma 2.329, s 1960-ban 77.572 kötet volt a gyermekkönyvek forgalma.

Az olvasóterem az épület egyik legtágasabb, legszebb helyisége, 50 férőhellyel. Négy száznyolcvan folyóirat és napilap áll rendszeresen az olvasók rendelkezésére. Itt van a kézikönyvtár, itt folyik a tájékoztató munka. A tájékoztatás, valamint a tájékoztató feladatok ellátása érdekében 14 folyóiratot figyelnek. Az olvasóteremben fél év alatt 4.400 látogató fordult meg.

A könyvtár olvasóinak, (ill. a könyvtárosoknak a következő katalógusok állnak rendelkezésére: Betűrendes katalógus, Szakkatalógus, Bibliografiai katalógus (könyvészeti szakmunkákról), Tájjellegű katalógus (a megyére és Miskolcra vonatkozó kiadványokról), Nyomdászati katalógus (a megyében, vagy Miskolcon nyomott könyvekről), Tájékoztató-katalógus (1956-tól a megyére, 1959-től Észak-Magyarországra vonatkozó fontosabb cikkek), Folyóirat-cikk-katalógus (1956 évtől, szakrendben), Időszakos nyomtatványok katalógusa, Központi folyóirat-katalógus (a megye és Miskolc területén lévő könyvtárak, intézmények, üzemek, stb. anyagát tárja fel betűrendben), A színmitár anyagának katalógusa, A gyermekkönyvtár katalógusa (korcsoportok szerint, betű- és szakrendben), Diafilmek szakkatalógusa, Betűrendes és szakrendes szolgálati katalógusok, Sorozati katalógus.

Mindezek a katalógusok négy helyen találhatóak: az olvasóteremben, a kölcsönzőben, a gyermekolvasóban, illetve a feldolgozó csoportnál.

A gyermekrészlegben a könyvek szabadpolcon vannak elhelyezve, három korcsoportnak, s azon belül témák szerinti felállításban. Forgalmuk napi 100-150 kölcsönzés. Érdekes látvány az ott folyó klubszerű élet, - a gyermekek a terem közepén kis asztalok mellett olvasnak, társasjátékokat játszanak, amiket szintén a könyvtárban lehet kölcsönözni. Magas a diakölcsönzések száma: ennek adminisztrációja egyszerűbb, mint nálunk. Érdekes lenne módszerét átvenni.

A miskolci megyei könyvtárnak 42 dolgozója van. 1952-ben nyolcan voltak. Módszertani munkát végeznek hárman, olvasószolgálatban dolgozik nyolc, két gyermekkönyvtáros van, a feldolgozó munkát négyen végzik, a pénzügyi-gazdasági munkaterületen hárman dolgoznak. (Ezenkívül tíz u.n. részfoglalkozású segít a munkában.

Egy ilyen négyórás segítséggel találkoztunk a gyermek-könyvtárban, egy pedig a dia-kölcsönzést végezte.) Könyvkötőműhelyük öt szakmunkást foglalkoztat.

Rövid volt a rendezésünkre álló idő. Ez a látogatás egy folyamatos a a ztalatcsere kezdetét jelenti csak. Ugy tudjuk, hogy a miskolci megyei könyvtár egy munkatársa hamarosan és hosszabb időre látogat hozzánk, s akkor minden bizonnyal módunkban lesz többet megtudni sokrétű, érdekes tevékenységükről.

T.Gy.

.o.o.o.o.o.o.o.

ESEMÉNYNAPTÁR

Március 2.	Rosa Luxemburg születésének 90. évfordulója.
" 8.	Nemzetközi Nőnap.
" 9.	Száz éve mutatták be Erkel: Bánk Bán című operáját.
" 10.	Tarasz Sevcenko ukrán költő halálának 100. évfordulója.
" 15.	Az 1848-as pesti márciusi forradalom évfordulója.
" 15.	A Kossuth-díjak kiosztása.
" 18.	A Párizsi Kommün győzelmének 90. évfordulója.
" 21.	A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 42. évfordulója.
" 23.	Nyolcvan éve született Roger Martin du Gard, Nobel-díjas francia író.
" 25.	Bartók Béla születésének 80. évfordulója.
" 27.	Kilencven éve született Heinrich Mann német író.

. x .

NÉHÁNY GONDOLAT A "PROBLEMATIKUS MŰVEK" VITÁJÁRÓL

Könyvtárosi munkánk közben használunk néhány olyan meghatározást, melynek számunkra különleges jelentősége van; valami szükségszülte tolvajnyelv ez, hiszen mindig sietünk, rövid az időnk, sok a megbeszél-nivalónk és tudjuk, hogy kollégáink egy szóból is ugyan-ugy megértenek bennünket, mintha sok, kicirkalmazott mondattal részleteznénk véleményünket. Így például, ha valaki közlünk egy új könyv ismertetése közben kiejti ezt a szót: "problematikus" - a gondolatok egész sorát idézi fel vele. "Problematikus mű", ez számunkra annyit jelent, mint: "könyv, amelyről tudjuk, hogy van irodalmi értéke, de mon anivalója zavaros, tilusa leg-többször homályos, nem minden in adh k o a egyfor-mán nyugodt lélekkel, lesznek olvasók, akiknek gondol-atvilágát megzavarja, sőt néha még az s felmerül ben-nünk, hogy nem könyvtárba való és kiad ának hasznossá-gát is vitathatónak tartjuk..."

Általában ezt értjük a problematikus mű fogalmán - és még sok mindent. Sok-sok kérdés gyűlt össze az elmúlt évek folyamán és ezekre a kérdésekre akartunk választ kapni az illetékes kiadó munkatársaitól.

Sikerült-e minden kérdésre megnyugtató választ kapni? - A téma lényegéből következik, hogy nem. A mű-vek nem lettek kevésbé problematikusak attól, hogy lek-toruk elmondta róluk, milyen szempont alapján határoz-ta el a kiadó megjelentetésüket, miben látja értéküket és fogyatékoságaikat. A prob émák maradtak, de megér-tésükhöz, helyes ajánlásukhoz feltétlenül segítséget adott a kiadókkal való találkozás.

Már 19 0-ban, a Magvető munkatárssaival folytatott vita után elgond lkoztam azon, miért em sikerült job-ban megértetnünk magunkat, miért maradt b nnünk hiány-érzet, miért érzem úgy, mintha a kiadók egy kicsit - úgy a lelkük legmélyén - lenéznének bennünket, maradi népségnek tartanának, akik nem értik a modern, maga-sabb színvonalu irodalmat, akik minden irotol a "pözi-tiv hőst", az "Egri csillagok"-fele romantikat kérik számon. - Ez utóbbi kitétel egyébként el is hangzott az Európa Könyvkiadó munkatárssaival folytatott vita so-rán, mely részint jobban, részint gyengében sikerült, mint az új magyar irodalom megbeszélése.

Az Európa Könyvkiadó munkatár sai színvonalassa és értékessé tették a vitát azzal, hogy szép számmal jelentek meg; megbecsülésüket fejezték ki ezzel az ol-vasók és könyvtárosok iránt: e azzal is, hogy alapo-san, nivosan és hata zottan védték a maguk igazát, magyarították egy-egy mű megjelentetésének szempontjait. Mégis elismerték azt - és ez a mi véleményünket erősí-ti -, hogy nem minden mű való közkönyvtárba, nem minden

adható sok olvasó kezébe és eszerint vannak irodalmi alkotások, melyeket a kiadó kifejezetten csak egy szűk réteg számára jelent meg. A vita hibája volt azonban, hogy a könyvtárosok közül csak kevesen és régebben olvasták a kijelölt műveket és úgy tűnt, mintha hozzászólásaik színvonala messze elmaradt volna a kiadó munkatársainak válaszaik mögött. Könnyű lenne e felett azonnal napirendre térni, hogy a kiadók lektorai magasabban képzett irodalmárok, olyan kritikusok, akik az irodalom egy-egy szűk területére specializálva magukat, abban a témában, amiben nyilatkoznak, szaktekintélynek számítanak, míg mi, könyvtárosok, napi adminisztrációs és egyéb munkák mellett az egész magyar- és világirodalomnak sáfárai vagyunk. Ezt is lehetne mondani, és részben igaz is lenne; de csak részben! Mind a két tanulság, így, ahogyan azt idáig, első pillantásra levontuk: hogy bizonyos műveket a kiadó csak kis példányszámban, szűk rétegre korlátozva jelentet meg, s hogy a könyvtárosok hozzászólásai "természetszerűleg" alacsonyabb színvonalúak, mint a lektoroké, mind a két tanulság, így, ilyen értelemben hamis egy kissé.

Nézzük először az első, a fontosabb tanulságot, mely hivatva van arra, hogy a problematikus művek olyan csoportját, melyekre nézve már más nemtegy nincsen; magyarázzon: a "szűk réteg" kérdését. Hol van ma, Magyarországon az a szűk réteg, melynek számára a könyvkiadó könyveket megjelentet? Irodalmárok, lektorok, írók írják könyveket önmaguknak? Tudom, hogy vannak ma élő írók is, akik azt vallják, hogy az irodalom kevés hozzáférő ember ügye, s a "profán tömeg" véleménye nem méltó arra, hogy "igazi író" figyelembe vegye. Tudom, hogy van ilyen, de azt is tudom, hogy még az az író sem merné véleményét hangosan elmondani, s hogy még az ilyen nézetet hangoztató írók is - titokban - az olvasók megértésére, szeretetére vágnak. És ha egész kulturpolitikánk nem ért egyet ezzel a nézettel, akkor valami baj van azzal a magyarázattal, hogy egy-egy szép irodalmi mű "csak szűk réteg" számára jelent meg a könyvesboltok százainak kirakataiban. Annyira különböz-nének hát a könyvkiadás és könyvtárpolitika szempontjai, hogy egyes, ma, 1961-ben megjelentetett művekkel szemben nincs más megoldás, mint kiiktatni a könyvtárak állományából? Olyan kérdés ez, melyre azt hiszem, még sokszor vissza kell térnünk a kiadókkal való beszélgetések folyamán.

És most a másik, nem ilyen lényeges, de kicsit fájó kérdés: Valóban annyira laikusok lennénk mi az irodalomkritika terén? Valóban nem tudnánk véleményünket olyan színvonalon előadni, mint a lektorok és kritikusok? Tudnánk, vagy legalábbis valamikor tudtuk. Azután leszoktunk róla, mert az élet, a könyvtári munka mindennapjai mást követeltek tőlünk. Megtanultuk azt, amit nagy íróink is vallottak, hogy amit el lehet mondani egyszerűen, azt ne cirkalmazzuk. Amit el lehet mondani úgy, hogy a moziban cukrot áruló "kereskedelmi alkalmaszított" is értse, azt mondjuk el úgy. Nem baj, ha közben

egy egyetemi tanár is hallgatja - mert mindkettő érteni fogja. Soha nem fogom elfelejteni azt a rémült tekintetet, amellyel egy poroksári olvasó visszaadta nekem kedves könyvem, Török Gyula "Zöldköves gyűrű"-jét, mikor véletlenül kiszaladt a számon az egyetemen tanult jellemzés, mely szerint ez a mű "a hanyatló dzsentri típusának művészien megformált ábrázolása"! - Ha sürgősen el nem felejttem ezt a stílust, akkor bizony ott porosodhatott volna a kötet a könyvtárunk polcára. Ezt az igazságot könyvtárosok előtt nem kell bizonygatni. De valamikor, valahogyan meg kell értetni a más tonushoz szokott kiadói munkatársakkal is. Mert ha mi azt kifogásoljuk a legtöbb problematikus műben, hogy pesszimista, hogy tulbonyolult, hogy elveszi az élettől is a kedvét hosszú időre annak, aki olvassa; hogy sok regénynek nincs egyetlen emberszámba vehető alakja, degeneráltak, lelki betegek, prostituáltak és ferde nemi ösztönökkel felruházott alakok nyüzsögnek a művek lapjain, - ha mi ezt kifogásoljuk az olvasók százezreire való hivatkozással, akkor bizonyos, hogy nem a Jókai-Gárdonyi féle romantika és ifjusági regénybeli "illedelmes" hanghoz való visszatérést követeljük a mai könyvkiadástól. Nem mindent ment és magyaráz az, hogy a felsorolt ferdeségek olyan regényekben fordulnak elő, melyek vagy a mai nyugati, vagy a Horthy-korszak kapitalista társadalmában játszódnak; a mi olvasóközönségünk itt él Magyarországon, szocialista társadalomban, és a saját életének kérdéseire vár és keres választ az irodalom termékeiben. Minden irodalmi mű annyit ér, amennyivel segít jobbra tenni az embert, szebbé az életet. Lehet egy író pesszimista, ábrázolhatja korát a legsötétebb eszközökkel - és mégis, éppen a negativum erejével hat a haladás irányába. Ezt a hatást, vagy legalább ennek a szándéknak a nyomát keressük mi akkor, mikor vitatkozunk egy-egy problematikusnak ítélt mű felett. Lehet, hogy mondanivalóinkat nem mindig fogalmazzuk megfelelő szinten, lehet, hogy kapkodva olvasunk és sietve beszélünk, de ettől még értjük, ismerjük és szeretjük a modern irodalmat. Éppen ezért figyeljük aggódva és kritikus szemmel, mert tudjuk, milyen óriási körre terjed hatósugara, milyen széles olvasótábor gondolatvilágát, érzéseit befolyásolja egy-egy "szűk rétegnek" szánt alkotás.

Mindezt talán úgy lehetne összefoglalni: jogunk és kötelességünk, hogy tapasztalatainkat, véleményünket továbbra is bátran eljuttassuk az irodalom hivatott vezetőihez, akiktől minden egyes vita, megbeszélés, találkozás alkalmával sokat tanulhatunk.

Gáti Istvánné

(A szerkesztőbizottság részben egyetért, részben nem Gáti elvtársnő cikkével. Ugy gondoljuk, hogy a szerző véleménye e körben további vita alapjául szolgálhat. Ezért kérjük könyvtárosaink minél sokoldalubb hozzászólását. A vita végén a magunk véleményét is kifejtjük. Szerkesztőség)

AZ IGAZGATÓSÁGI TANÁCS január 12-i ülésén a Népművelési Osztály részéről Gerőfi Sándor volt jelen. Napirend előtt Révész Ferenc igazgató szólalt fel és bejelentette, hogy a Fővárosi Tanács Népművelési Osztálya Tyroler Gyula elvtársat igazgatóhelyettesi beosztásában véglegesítette. Az Igazgatósági Tanács első napirendi pontjaként az SZKP XXII. kongresszusával kapcsolatos feladataink szerepeltek: előadója, Pataki elvtárs irányvonalai alapján széleskörű vita bontakozott ki. Ennek összegezésésképpen a résztvevők úgy döntöttek, hogy a kongresszusi kiállítás módosított címe: "A szovjet művelődéspolitikai eredményei" legyen. Az ajánló bibliográfiák közül "Az SZKP története a szépirodalomban" és az "Utazz velünk a baráti országokba" címűeket határidőre - ha kell kollektív munkával - megvalósítjuk. Az Igazgatósági Tanács a Szakszervezeti Bizottságnak javasolja, hogy könyvtárosaink körében indítson versenyt "Ki tud többet a Szovjetunióról" címen. A gyermekolvasók részére a Szovjetuniót népszerűsítő diavetítéseket tartunk, továbbá, ha az SZKP XXII. kongresszusával kapcsolatos tézisek megjelennek, amennyiben szükséges, tervünket ezekhez hangoljuk, módosítjuk.

Második napirendi pont, a könyvtár 1961. évi munkatervé, melynek előadója Révész Ferenc volt. Ezt követően, a vita eredményeként az Igazgatósági Tanács az 1961. évi munkatervet kisebb módosításokkal elfogadta. Felkérte Tolnai György elvtársat, hogy a felsőbb szervekhez küldendő jelentést feladatok szerinti csoportosításban dolgozza át. Határozat született, hogy a tervet csökkentjük és kidolgozzuk minden vonalon a fontossági sorrendet. A tervezett kiadványaink számát - az általános takarékosági intézkedéseket figyelembevéve - összhangba hozzuk a papirkiutalásokkal és anyagi fedezettel.

A két napirendi pont már említett vitájához Becskiné, Sugárné, Szászné, Gerébné, Szász Károly, Dobos Piroška, Marót Miklós, Pataki Ferenc, Tolnai György és Révész Ferenc szóltak hozzá értékesen.

Gerőfi Sándor elvtárs kiemelte, hogy elsősorban a kerületi könyvtárhálózatot erősítő feladatokat kell megvalósítani. A gyermekkönyvtárakkal szemben pedig - szintén arányosan - a felnőtt részlegekre kell a nagyobb súlyt fektetni.

Végül Révész Ferenc és Tyroler Gyula elvtársak egyaránt rávilágítottak arra, hogy pénzügyi helyzetünket illetően pesszimizmusra nincs ok. Háromszáztízezer forinttal több áll rendelkezésünkre a múlt évhez képest. A Tanácsok községfejlesztési alapjából viszont körülbelül félmillió forint lemaradásra számíthatunk; ez kétségtelen érzékenyen érint. A 02-es rovatunk azonos a múlt évvel. Legdöntőbb problémánk: a könyvbeszerzés, a kötettség és a létszám. Azonban reményünk, reális lehe-

tőségeink vannak rá, hogy a rovatokon belüli átcsoportosítással, helyes beosztással és jó munkafegyelemmel az idén is előrehaladjunk.

X

HELYREIGAZÍTÁS. A múlt számunk Igazgatósági Tanács üléséről szóló cikkünkben nem a lipősei, hanem Berlin egyik kerületi könyvtárának állomásáról szólnak az adatok.

X.X.X

ÜDVÖZÖLJÜK ÚJ MUNKATÁRSAINKAT, akik ebben az évben kerültek állományunkba: Ágfalvi Károlynét, a 6-os, Trautman Irént, a 10-es, Kuti Veronikát, a 9-es, Takács Lászlónét, a 26-os könyvtárunk könyvtárosait; Hollósi Tibornét, a B.gyűjtemény, Tóbiás Áront, a Bibliográfia, Kovács Terézt, a központi kölosönző, Szarka Józsefet, a központi Könyvkötőműhely, Juhász Jenót és Galambos Lászlót, a központi Műhely munkatársait; Müller Gézá-nét, központunk gondnokát, Józsa Mihálynét, a 44-es és Lajos Mihálynét, a 2-es könyvtárunk raktárkezelőit.
Mindannyioknak jó munkát kívánunk!

. X .

A PERLÉSI CSOPORT DOLGOZÓI - szűkös létszámviszonyaik ellenére - már tizenhárom kerületi könyvtár perlési anyagát kezelik. Most újabb, nagyon értékes felajánlást tettek, melyben ez év január elsejétől további öt kerületi könyvtár, az 5, 3, 29, 33 és a 34-es peres anyagának központi kezelését vállalják. Ezt a többletet heti öt óra társadalmi munka vállalásával, valamint az adminisztráció ésszerűsítésével oldják meg.

. X .

KIVÁLÓ MESTEREK MŰVEIBŐL 40-es könyvtárunk a budapesti Offset nyomda segítségével kiállítást rendezett a "Magyar Rajzművészet" című könyv reprodukciós anyagából. A könyvtár olvasói nagy érdeklődéssel fogadták a Szőnyi-, Uitz-, Bernáth-, Csók- és Derkóvits alkotásokat.

. X .

A MI KÖNYVÁLLOMÁSAINK

Ma, amikor a Fővárosi Tanács feladatul tüzi ki egyes kerületekben a könyvállomások létesítését, jól esik visszagondolni uttörő munkánkra a sajátkezelésű állomások megteremtésében.

Azok a könyvtárosok, akiknek van állomásuk, megértő sorstársként fogják olvasni soraimat, - akiknek nincs, megismerkednek ennek nehézségeivel, örömeivel.

Szalay István elvtárs ismertető írásából láthatjuk, hogy általában a főváros külső kerületeiben működnek a sajátkezelésű könyvállomások. A nagy területen, kis családi házakban élő lakosság nem jut el a nagy távolságok miatt a kerület egyetlen könyvtárába. A könyvtáros ilyen helyen töprengve nézi évvégi statisztikájában a fejlődés lassúságát és ráébred arra a gondolatra, közelebb kell vinni a könyvet az olvasókhöz, tehát könyvállomást létesít.

A másik eset, amikor a lakosság maga veti fel sürgetve a könyvállomás szükségességét, mert a kulturális lehetőségektől a távolság és a közlekedés nehézségei miatt el van zárva. Nálunk, a kispesti 25-ös könyvtárban mindkettőre van példa, de a két könyvállomás létrehozása között óriási különbség van. Csak kettőt ismertetek, mert a harmadik más problémát vet fel.

1953 márciusában határoztuk el könyvállomás létesítését Wekerle-telepen, mely maga is egy kis zárt egység a XIX. kerületben. Egy mellékutcában lévő ház első emeletén kaptunk kis szobát a Vendéglátóipartól. A könyveket mi magunk talicskáztuk ki és lelkesedéssel vártuk az olvasókat - de azok nagyon lassan jöttek. Három hónap után is csak 90 olvasónk volt. Töprengtünk, mit kellene tenni? Az állomást kezelő könyvtáros nagyon jó szervező, határozott kivitelező készséggel rendelkező fiatal nő, terepszemlére indult, hogy a telep központjában, a Petőfi téren szerezzon könyvtárhelyiséget. Talált is megfelelőt, de a Közért tartott rá igényt. Ekkor titokban megindítottuk a hadjáratot a Közélbiz-nél és fiatal könyvtárosunk, aki nemcsak élelmes, hanem csinos is volt, legkáprázatosabb mosolyával indult harcba a helyiség megszerzéséért.

A kiutalást megkaptuk, de a kulcsot nem. Végül a Csepeli Szabadkikötő egyik irodájában bukkantunk rá. Pénz festésre, butorra nem jutott. Akkor még nem volt szívügy az ilyen könyvállomás. Kitakarítottunk, könyvtárunk berendezéséből két polcot, íróasztalt, székeket és 700 darab könyvet vittünk ki kézikocsin.

Az első nap 30 olvasó iratkozott be és a fejlődés nem állt meg. Az 1955-ös évet 1000 olvasóval zárta le a könyvállomás. Közben folyt a harc a Közérttel,

a Cipész KTSz-el, a Bank-kal, a Ruházati KTSz-el a helyiség miatt. Kérésünkre a Tanács megszüntette az igénylők hadjáratát, - tette ezt azért is, mert a lakosság ragaszkodott a könyvtárhoz. Azóta újabb butorok, könyvek vándoroltak ki könyvtárunkból Wekerlére, amely olvasói létszámát és forgalmát tekintve önálló könyvtárnak tekinthető. A helyiség mérete kicsi, 5x4 méteres, így csak kölcsönzésre alkalmas. Az 1960-as évet 1500 tényleges olvasóval, 72000 kötet könyvforgalommal zárta. Két nyolcórás könyvtáros/rendes nyitvatartással/ látja el a kölcsönzési munkát, a 7400-as könyvállományból.

A másik könyvállomást 1960 július 5-én nyitottuk a Zrinyi u. 145 sz. alatt. Ez úgy történt, hogy az ottani lakosság a tanácstag beszámoló alkalmával többiben kérte könyvállomás létesítését. A népművelési osztály vezetője az igazgatási osztállyal közösen alkalmas helyiség után kutattak. Így találták megfelelőnek a Zrinyi- és Hullay Jenő utca sarkán lévő üzlethelyiséget, ami nekünk is nagyon alkalmas volt.

Mivel költségvetésünkben nem szerepelt új állomás létesítése, a Tanács biztosította összegből és kezdeményezésükre a Kispesti Falpari KTSz készítette el a berendezést, melyet csak asztallal és székekkel egészítettünk ki. A helyiség festését-mázolását Központunk gazdasági osztálya végeztette el és így közös erővel csinos kis könyvállomást nyitottunk, mely 6 hónap alatt 480 olvasót szerzett, s van rá remény, hogy fejlődése tovább is kielégítő lesz.

Heti két alkalommal 4-4 órát kölcsönzünk, de hamarosan bővíteni kell a nyitvatartást, mert egy kölcsönzési alkalommal 100-120 olvasónk is van.

A két állomás létesítésének körülményéből kiviláglik, hogy azóta felsőbb szerveink is felismerték a könyvállomások munkájának jelentőségét. A városszéleken élő lakosság egy része az itt kölcsönzött könyveken keresztül kapcsolódik be országunk kulturális és politikai áramkörébe.

Nem tartom indokoltnak a türelmetlenséget az ismeretterjesztő művek alacsonyabb százalékos forgalma miatt, mert először a szépirodalommal kell rászoktatni az embereket az olvasásra, azzal, ami cselekményével leköti érdeklődését és csak hosszabb idő után jut el a kezdő olvasó az ismeretterjesztő művek nagyobb felkészültséget igénylő olvasásához. Igen fontos az állomáskezelő könyvtáros munkakészsége, emberszeretete, könyvtárosi hivatástudata. A nevelés, irányítás nagy lehetőségei vannak előtte: s ez - annak, aki hivatástudattal végzi munkáját - igaz örömet jelent.

Látni kellene nálunk a csütörtök délutánt, amikor minden állomásunk kölcsönöz. Ilyenkor a könyvtárosok, mintegy kirajzás előtt, cedulával kezükben bujják a raktárt, hogy elvigyék a kívánt könyveket, vagy raj-

tekhelyről szedik elő az összegyűjtött anyagot és sorolják, mi kellene még.

Az igaz, hogy a kerületi könyvtár több nehézséggel küzd, mint a hasonló, állomásméltó könyvtárak, de mi ezt a többlet-munkát vállaltuk és vállaljuk népünk kulturális felemelkedéséért.

Dénes Aladárné

o
.o . o.
o

MSZBT HIR

P á l y á z a t

A XXII. Pártkongresszus tiszteletére a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Magyar-Szovjet Baráti Társasága pályázatot hirdet azzal a céllal, hogy elmélyítse a magyar-szovjet barátság népszerűsítését a könyvtári munkában.

Kétfele művel lehet pályázni:

1./ Módszertani utmutató: A Szovjetunió népszerűsítésének könyvtári módszerei. /Kiállítás, diavetítés, könyvismertetés, stb. Terjedelem legfeljebb 4 gépelt oldal.

2./ Bibliográfia: A szovjet és magyar nép barátsága az irodalomban. /A bibliográfiába felvehető könyv, prózarészlet, vers, kép./ Terjedelem szabadon, a gyűjtött anyag szerint.

A pályaművek beadási határideje 1961. május 1. Eredményhirdetés júniusban. A díjnyertes műveket a kerületi könyvtárak részére angusztálás sokszorosításuk és felhasználjuk októberben a kongresszus tiszteletére.

A pályadíjak összegét a Könyvtári Híradó következő számában közöljük!

.00000.

A KÖZALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETÉNEK BUDAPESTI BIZOTTSÁGA a szakszervezeti bizalmiak továbbképzésére Bizalmi Akadémiát indított, melyen könyvtárun részéről dr. Ecsedy Andorné, Csál Éva és Varga Istvánné vesz részt. A hat előadásból álló sorozatot dr. Aibner Pál, a Tanács-akadémia igazgatója nyitotta meg "A szocialista magyar államigazgatási rendszer kialakulása és fejlődésének 15 éve" címen.

.o.

SZAKOKTATÁSUNK KERETÉBEN 1960 december 31-től
január 30-ig megtartott előadások és konferenciák:

- Január 4. Központi raktárkezelők szakmai gyakorlata. Vezette: Marót - Kondorosi
- " 7. Elemi részek.
Előadó: dr. Károlyházi Frigyes
- " 11. A nemzetközi helyzet alakulása a második világháború után /2.rész./ A központi és kerületi raktárkezelők részére.
Előadó: Révész Ferenc
- " 14. A demokratikus centralizmus, a pártélet alaptörvénye. /Konferencia./
A párt a szocializmus építésének vezető ereje. A tömegszervezetek pártirányítása. /Előadás./ Előadó és konferenciavezető: Dobos Piroska
- " 18. Zárthelyi írásbeli vizsga a középfoku könyvtáros-levelezőtanfolyam hallgatóinak. /Első csoport/
- " 21. A népi írók kérdése. Németh László regényei és kritikai munkássága. /Konferencia/
Az urbánus írók kérdése. /Előadás/
Előadó és konferenciavezető: Diószegi András
- " 25. Zárthelyi írásbeli vizsga a középfoku könyvtáros-levelezőtanfolyam hallgatóinak. /Második csoport./
- " 25. Tanulmányi kirándulás az Egyetemi Könyvtár raktárába, a központi raktárkezelők részvételével. Vezette: Mentés Béláné
- " 26. Szóbeli vizsga ideológia, könyvtártan, könyv- és könyvtártörténetből a középfoku könyvtáros-levelezőtanfolyam hallgatóinak. /Első csoport/
- " 31. Szóbeli vizsga ideológia, könyvtártan, könyv- és könyvtártörténetből a középfoku könyvtáros-levelezőtanfolyam hallgatóinak. /Második csoport/

Szelestey Gyuláné
okt.felelős

HIREK A KERÜLETEKBŐL

Az alábbi kiállítást a szokottnál részletesebben ismertetjük abban a reményben, hogy az 1960/61-es iskolaév programja szerint azt más könyvtárainkban is megrendezik.

A 24-ES KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSA AZ UTTÖRŐMOZGALOM 15. ÉVFORDULÓJA TISZSZELETÉRE

Az uttörőmozgalom és a könyv kapcsolatát egy kiállítás keretében igyekeztünk bemutatni. Felhívtuk a pájtások figyelmét az olvasásra és a könyvtár használatára.

Az uttörőmozgalomban a könyv nagy szerepet játszik, elkíséri a pájtást iskolai és iskolán kívüli munkájában. A kiállításon arra törekedtünk, hogy bemutassuk az uttörőmozgalom kötelező és különpróba anyagához tartozó irodalmat. A kiállítás anyagát az alábbi csoportosításban helyeztük el:

Főcím: A könyv az uttörő barátja

1./ Kisdobosok irodalma. A kisdobos időszakban /II-IV.o./ a tanulók mesékkel és történetekkel ismerkednek meg. Ebben a csoportban tehát az alábbiakhoz hasonló műveket állítottunk ki: Fazekas A.: Öreg néne őzikéje, Gajdar: Timur és csapata, Illyés: Hetvenhét magyar népmese, Móra F.: Dióbél királyfi, Móra: Kincskereső kisködmön, Moricz: Nehéz kétgarasos, Katajev: Távolban egy fehér vitorla, Oszejeva. Varázsigé, stb.

2./ Miket olvass el az ujoncpróba-hoz? Az V. osztályban a kisdobosból uttörő lesz. Meg kell felelnie tehát az I. /ujonc/ próba "Szeresd a könyvet" részpróba követelményeinek. A két kötelező könyvbeszámoló elolvasásához nyújtunk választékot: Katajev: Távolban egy fehér vitorla, Kipling: Dzsungel könyve, Molnár: Pál utcai fiúk, Moricz: Légy jó mindhalálig, Thury Zs.: A francia kislány, Verne: A tizenöt éves kapitány, stb.

3./ Ajánlott könyvek a II. próbához. A VI. osztályban már a II. próbát teszik le az uttörők. A "Szeresd a könyvet" részpróba keretében három könyvről kell beszámolniuk. A következő és hasonló tematikájú könyveket ajánljuk: Botond-Bollos: Ha felszáll a köd, Elbeszéléssorozat a munkásmozgalom hőseinek életéről, Fehér: Földrengések szigete, Kasszilj: Vologya utcája, Osztrovszkij: Az acélt megedzik, Szalatnay: Kempelen, a varázsló, Thury: Mostohatestvérek, stb.

4./ A III. próba anyagának könyvei. A VII-VIII. osztályosok "Ismerkedj az irodalommal" részpróba keretében öt ajánlott könyvből számolnak be. Az Uttörő próbakönyv anyagából a következőket ajánljuk kiállításunkon: Gárdonyi: A láthatatlan ember, Gorkij: Az anya,

Dickens: Copperfield Dávid, Fagyfejv: Ifju Gárda, Hősök voltak, Illés B.: Fegyvert s vitézt éneklek, Jókai: És mégis mozog a föld, Osztrovszkij: Az acélt meg-edzik, Polevoj: Arany, Szántó: Boszorkány, Verne: Sándor Mátyás, Vovrich: Bögöly, stb.

5./ Az uttörőmozgalom hivatalos kiadványai. Ebben a csoportban a kiadványok közül állítottunk ki néhányat. Például: Utörő próbakönyv I. /Ujncpróba/ MUSZOT Bp. 1959, Utörő próbakönyv II. MUSZOT Bp. 1960, Utörő próbakönyv III. MUSZOT Bp. 1960. A magyar utörök alapszabálya MUSZOT Bp. 1958, Kisdobos MUSZ Bp. 1959, Utörő Táborozási Szabályzat MUSZOT Bp. 1959, Különpróbák könyvei: Labdajáték különpróba, Kerékpáros különpróba, Uzás különpróba, Atlétika, Történész különpróba, Sakk, Szakács különpróba, Idegenvezető, Erdész, Táborverő, stb.

6./ A könyvbarát különpróba: Azoknak szól, akik nagyon szeretnek olvasni. Követelmények: a./ Három irodalmi mű/regény, vers, színmű/ ismertetése. A három közül az egyik klasszikus, a másik mai tárgyú, magyar, a harmadik mai témájú szovjet legyen.

b./ Önálló /4-5 füzetoldalnyi/ irásmű elkészítése, megadott témák szerint.

c./ próbáztatók által feltett tíz kérdés közül legalább öt kérdés pontos megválaszolása. A kérdések ezekhez hasonlóak: Mit tudsz Verne Gyula életéről? Kit szeretsz legjobban Jókai regényhősei közül? Milyen könyveket olvastál a régi diákéletről és a mairól? Mesélj egy külföldi városról olvasmányaid alapján. Nevez meg két külföldi szabadságharcosról szóló filmet. Milyen műveket ismersz a Magyar Tanácsköztársaságról? Milyen szovjet ifjusági regényeket olvastál és melyik tetszett a legjobban? Miért? Mondj olyan népballadát, amelyből később verset, vagy zeneművet írtak, Milyen nagy művészek, írók, költők, tudósok, feltalálók, utazók, stb. életregényét ismered?

d./ A könyvtárosi teendők ismerete és ellátása az órsben, rajban, vagy a csapatban, illetve ebben huzamosabb időn át való segédkezés. A kölcsönkönyvtár kölcsönzési rendszerének és feltételeinek ismerete.

7./ Olvasd rendszeresen az utörőlapokat! /Hazai és külföldi idegennyelvű lapok kiállítása. Például: Kisdobos, Pajtás, Táború, Ezermeister, Napsugár, Pioneer, Murzilka, stb.

8./ Szakköri munkában is segít a könyv! Ebben a csoportban állítjuk ki a könyvtárnak a szakkörököt támogató könyveit, például a barkácskönyveket, a Kis Technikus Könyvtár sorozatot, a repülőmodellező kiadványokat, stb.

A kiállítás anyagát változatossá tették a feliratok és a könyvborítókából készült falitáblák. Néhány példa a feliratokból: "A könyvek mutatták meg helyemet az életben"; Gorkij, "Az irodalom az élet tankönyve"; Csernisevszkij, "Nincs hasznosabb, kellemesebb és olcsóbb mulatság az olvasásnál"; Kölcsey.

A 24-es könyvtár gyermekkönyvtára a kiállítást 1960 november 7-én mutatta be. A kiállítás iránt igen

nagy sajtóérdeklődés nyilvánult meg. A Népszava többek között ezt írta: "Ez a kiállítás nemcsak megmutatta, hanem be is bizonyította, hogy az uttörő legjobb barátja a könyv." Ezenkívül a Család és iskola, Utörővezető és más lapok is megemlékeztek a kiállításról. Mind a Tanács Oktatási Osztálya, mind a pedagógusok és utörővezetők nagy megelégedéssel nyilatkoztak a kiállított anyag gyakorlati hasznáról.

Minden látogató gyermek ajándékba kapta "A könyv az utörő barátja" című kiadványt. Ez magában foglalja a próbák és a könyvbarát különpróba ajánlott könyveit és feltételeit. A kiállítás alkalmával arra is felhívtuk a látogatók figyelmét, hogy a könyvek a könyvtárból kölcsönözhetőek.

dr. Andrásy Dezsőné
a 24-es könyvtár gyermekkönyvtárának dolgozója

.X.

EGY SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEN

A XVIII. kerületben két könyvtárunknál: a 36-os rákoskereszturi és a 40-es rákoscsabaiban sajátos problémákkal kell könyvtárosainknak szembenézniük. Itt ugyanis négy termelőszövetkezet alakult az elmúlt években. E területen könyvtárosainknak évek óta fő célkitűzése, hogy a dolgozó parasztokat megnyerje olvasónak.

En csupán a 40-es, csabai könyvtár nevében érzem illetékesnek magam, hogy egy-két szóval tájékoztassam a Híradó olvasóit, hogy is áll a helyzet nálunk: milyen sikereket és kudarcokat könyvelhettünk el az utóbbi két esztendő számlájára.

3600 szakkönyvünkből mintegy 550 mezőgazdasági állt rendelkezésre munkánkhoz. Általános, tehát több témát magábaolvasztó ebből 90 kötet. Szép számmal akadt növényvédelmi-, gyümölcs- és zöldségtermesztési-, állattartási szakkönyvünk is. Arra gondoltunk, hogy a termelőszövetkezet figyelmét leghasznosabban úgy hívhatnánk fel ezekre a kiadványokra, ha ajánló jelleggel bibliográfiát állítanánk össze számukra. Az elkészült jegyzékben külön hangsúlyt kapott a megjelenési dátum, hisz a legutolsó publikációkra kívántuk elsősorban a figyelmet irányítani. Ugyanennek a jegyzéknek másodpéldányát eljuttattuk levél kíséretében a XVII. kerületi Tanács Mezőgazdasági Osztályához, felhíva a figyelmüket anyagunk kihasználhatatlanságára. E bibliográfiákat 1959 végén küldöttük el, sajnos minimalis eredménnyel.

Mult évi próbálkozásaink már több sikert hoztak. A kerület két filmszínházában vetítettük hirdetésün-

ket, megnyitottunk Rákoskerten egy ezer kötetes könyv-állomást, továbbá parasztolvasóinkat megkértük, hogy toborozzanak új olvasókat ismerőseik és munkatársaik köréből. 1961-es tervünkben szerepel, hogy állomást létesítsünk a kerület legnagyobb termelőszövetkezetében, a Micsurin Tsz-ben. Ennek megnyitását áprilisra tervezzük. Mintegy háromszáz darab könyvet viszünk ide, köztük ötven mezőgazdasági kiadványt. Az anyagot rendszeresen cseréljük.

A helyi parasztság nehéz, fárasztó munkát végez. Rendszeres olvasáshoz sem idejük, sem lehetőségük nincsen. Csakpokes és meggyőző könyvtáros-pedagógiai munkával közeledhetünk hozzájuk. A könyvtár sikerei mögött/melyeket passzívan bár, de tükröznek a számadatok/, minden esetben megtalálhatjuk az ott működő könyvtárosok olvasóktól hitelt és bizalmat élvező tevékenységét. Ez a bizalom és emberi kapcsolat ad kárpótlást a könyvtáros nem egyszer fárasztó munkájáért.

Deák Dénes

.x.

A KÖNYVEK VÉDELMEÉRT...

Kiállítás a 28-as könyvtárban

Valahányszor tépett lapu, zsirfoltos, számarfüles könyv kerül a könyvtáros kezébe, kétségbeesett dühvel sóhajt fel: Legalább tudnam, hogy ki tette és megmondhatnám neki a véleményemet! - Na, most végre megmondhattuk.

Kevés kiállításunkat kísérték olvasóink nagyobb figyelemmel és jólesően őszinte felháborodással, mint azt, melyet az elmúlt hetekben rendeztünk könyveink védelmében.

Egy álló vitrin és nagy falitábla állt e célra rendelkezésünkre. A vitrinbe helyeztük el azokat a hosszú idő óta gyűjtött könyveket, melyeknek szármalmas voltára még néhány apró, színes rajz is segített felhívni az olvasó figyelmét. Egy kéz például kétségbeesetten előjegyzési lapot szorongat "Meddig várjak?" felirással. Mellette Tolsztoj "Haboru és béké"-jének egy külsőleg szép, kétkötetes példánya, amelyből majdnem egy iv számdékosan ki van tépve. Egy kiégetett könyvre a benne talált cigarettacsonkot tűztük rá és mellette tüzet ábrázoló kis rajzocska "Veszélyes hamveder" felirással. Egy összefirkált, tépett, gyűrött Bovaryné mellett a könyvkártyája, melyről leolvasható, hogy 1958-ban vet-tük és mindössze tizenegyen olvasták. Mellette a rajz

kis fakeresztet ábrázol, alatta felírás: "Élt két évet!" A vitrin feletti táblán, siró könyv tárja ki karjait: Kedves olvasó, vigyázz rám! - felkiáltással.

A falitáblán főképpen rajzokat helyeztünk el, melyek nagyrészt a 26-os könyvtár könyvvédelmi kiállítás anyagából kaptuk kölcsön. A tábla felirata: "Sajnos, előfordul..." és itt valóban sok minden látható, amelynek nem szabadna előfordulnia. Egyik ötletes rajzon a papa és a mama békés egyetértésben szemléli csemetéjét, amint éppen a könyv lapjait tépegeti és a mama megnyugatólag teszi hozzá: "Hagyd csak, nem a mi könyvünk! Könyvtári!" Mellette egy valóban "salátává" tépett képeskönyv bizonyítja a rajz "tipikusságát". Egy másikon a könyvtárosnő figyelmezteti az olvasót: "Kérem, ön hat hetet késett ezzel a könyvvel". "Tudom, kedvesem" - feleli az olvasó hölgy fölényes arckifejezéssel -, "de kárpótlásul nagyon érdekes széljegyzeteket irtam bele." A késedelmi díjat "nem értő" olvasó, a könyvtárat eszpresszóval összecserélő fiatal pár, a libacomb evést könyvolvasással egybekötő hölgy és a lekvároskenyeret majszoló fiú - a könyvtáros összes "kedvencei" megtalálhatók e sorozatban.

Mindent összegezve: egy-egy ilyen könyvvédelmi kiállítás, ahogy az említett hatás is bizonyítja - a könyv megbecsülésére hívja fel a figyelmet és bizonynyára elgondolkoztatja azokat is, akiket különösképpen illet.

Marton Tiborné

.o.o.o.o.

A KÉTÉVES KÖNYVTÁROSKÉPZÉS tanulóinak túlterheltsége közismert. Szakszervezeti Bizottságunk úgy döntött, hogy ezen az általános megállapításon túl, konkrétan megvizsgálja, hogy milye uton-módon lehetne ezt a túlterhelést csökkenteni.

A kérdés megvizsgálására alakult együttes: Dobos Piroska, Geréb Lászlóné, Kondor Miklósné, Kondorosi Sándor, Márffy István, Marót Miklós, Pataki Ferenc és Szelestey Gyuláné eddig egy megbeszélést tartottak. Kiosztották maguk között a feladatokat. Két kérdést vizsgálnak meg részletesebben: 1./ Milyen módon tehetjük könyvtárunkban előbbé és jobbá ezt az oktatási formát? 2./ Milyen módosításokat vagy átcsoportosítást javasoljunk a tananyagban a szervező Könyvtártudományi és Módszertani Központnak.

A vizsgálódás eredményéről és a készülő javaslatokról lapunkban is beszámolunk.

.o.o.

A HÓNAP KÖNYVEI

Beszélő kövek. Budapest munkásmozgalmi emlékeiből. Irta, összeállította és szerkesztette Péntek Gyula. Bp. KISZ Bp-i Bizottsága és Bp. Főv. Tanácsa, 1960. 163 p.

Rexa Dezső annakidején a régi Pest-Buda köveiről és utcáiról állított össze érdekes könyvecskét, hogy például hogyan lett az Ötpacsirta utcából Eszterházy utca.

Most ez a könyv ténylegesen hézagpótló munka, hiszen kerületekre bontva egyrészt Budapest munkásmozgalmi emlékeit tárgyalja, másrészt pedig az új utca-elnevezések névadóiról beszél el harcos történeteket. Nagyon jó kezdeményezés, hiszen így személyekre vonatkoztatva mozaikokból, életrajzokból, epizódokból összeáll Budapest munkásmozgalmi története a Magyar Jakobinusoktól napjainkig. Különösen ifjúságunknak ajánljuk, hiszen a kötet elég olvasmányos is, fényképes, s a KISZ I. kongresszusára felajánlásként készült.

Tóbiás Áron

x

Lewis, Sinclair: Gideon Planish. Regény. Ford. Szinnai Tivadar. Bp. Európa, 1960. 402 p.

Gideon Planish, a csodálatos szóképességű, jósvádáju jótékonyági szakember, az amerikai életforma jellegzetes alakja, mint Lewis hősei általában. Nagymestere annak, hogyan kell üres szavakkal kivarázsolni az emberek zsebéből a dollárokat, készséges kiszolgálója a munkások szervezkedését rossz szemmel néző üzleti köröknek, politikai csoportoknak. Kis hal ugyan a nagy cápák között, de mert léteért éppen ezért jobban meg kell küzdenie, eszközei is jobban leleplezik e jellegzetesen amerikai izü propagandatevékenységnek, a demokrácia és a biblia frázisaival folytatott üzemeknek műhelytitkait.

Az "Elmer Gantry" merész leleplező kritikájához közel sem jöhet a "Gideon Planish, de azért hatásos és jól jellemzi az amerikai életformát.

Galiczky Éva

x

Etikett, társasélet, protokoll. Bp. Minerva, 1960. 405 p.

Végre megjelent az a könyv, amelyik főleg ifjúságunkat szórakoztatva megtanítja a társadalmi érintkezés, öltözködés, valamint vendégfogadás fontos "sza-

bályaira". Micsoda különbség van mondjuk a régi Uj Idők illemkódexe s e kötet között! Ez a könyv nem akár diktálva tanítani, hanem adja az etikett s a diplomáciai protokoll történetét is, tehát olvasmányos, szórakoztató s már ezzel is csiszolja főként azoknak izlését és mozgását, akiknek leginkább szükségük van erre: az ifjuságnak jóra és szépre hajlamos döntő többségű tömegeit.

Ugy propagálják könyvtárosaink, hogy akár ankéttal, megbeszélésekkel, a kerületi KISZ-szervezetek bevonásával a könyv minél több kézben megforduljon.

T.Á.

x

Apitz, Brúnó: Farkasok közt, védtelen. Bp. Magvető Kvk., 1960. 474, [1] p.

A háboru utolsó hónapjaiban a buchenwaldi láger kommunistái a fegyveres ellenállást készítik elő. Ebben a kiélezett helyzetben egy hároméves kisgyermek kerül a táborba. Kinzo élességgel vetődik fel a probléma: ha mentik, bujttatják, a náci táborvezetőség megtorlása a legjobbakat sujthatja és veszélyben a tervezett felkelés is, ha sorsára hagyják a gyermeket, az emberiesség törvényei ellen vétének. Ezt a kérdést oldja meg az író rendkívüli izgalmas kifejléssel, magas művészi szinten. Különösen lélekzetelállító az utolsó hetek és napok leírása, amikor megérkeznek a keleti lágerek kihajszolt lakói és a nácik ugyanakkor elkezdik a tábor részleges kiürítését. A légitámadások szünet nélkül folynak; az ellenálló csoportokat a vezetők teljes készütségbe helyezik. Végül egy nappal az amerikaiak érkezése előtt a tábor felszabadítja önmagát.

Apitz, aki maga is a buchenwaldi láger foglya volt, kiváló művet alkotott. Mind a náci vezetők, mind a lágerlakók remekbeszabott figurák. A könyv világsikerét bizonyítja: 21 nyelvre fordították le és körülbelül egymillió példányszámban jelent meg eddig.

Kővári Józsefné

x

A Föld. Szerkesztette Tasnádi Kubacska András. Munkatársak: Béll Béla, Dániel György, [stb.] [III.] /Bp./ Gondolat. 1960. 502, [2] p. 27 t. /A természet világa/

A Természet világa sorozat legújabb kötete a magyar természettudományos ismeretterjesztő irodalom kimagasló alkotása. A szerkesztői munkaközösség - legkiválóbb szakembereink - a Földre vonatkozó ismereteknek szinte enciklopédikus összeállítását adják. A rész tanulmányok ismertetik a Föld helyét a világmindenségben,

leírják mozgásait, kialakulásának elméletét, belsejét. Bemutatják az ásványok világát, a földkéreg kémiáját, a kőzetképződés folyamatát. Ismertetik a tengerek kialakulását és életét. Végül terjedelmes tanulmány foglalkozik a légkör fizikájával, a naptevékenységekkel és azok földi életünkre kifejtett hatásaival. A kötetet Tasnadi Kubacska András összefoglaló tanulmánya zárja, mely a Föld és az élet fejlődéstörténetét foglalja össze.

Csomor Tibor

x

Gibbon, L.G.: Skócia lánya. Bp. Európa, 1960. 667 p.

Gibbon elsősorban mint régész és néprajztudós ismert. A skót népelet kitűnő ismerője, Mac Diarmida-nak, a neves skót költőnek barátja volt. A fiatalon, harmadik évtizedében meghalt tudós-író nagy ígéret maradt csak. Ez egyetlen regénye. Trilógia, egy asszony ifjúságának, házasesetének és fia felserdülésének története. Chris, a vérbő és erős hősnő mindig a boldogságot keresi életében. Talán túl értékes ahhoz, hogy ezt maradéktalanul megtalálhassa.

A regény hetedfélszáz oldalán megismerkedhetünk a skót hegyifalvak és kisvárosok jellegzetes alakjaival. Gibbon olyan szeretettel és emberismerettel ábrázolja őket, hogy az egész skót társadalmat, világot, multat és jelent magunk előtt látjuk. Ez csak a nagy művek sajátja és annál fájdalmasabb, hogy írója művét nem folytathatja már.

AZ 1960-AS ESZTENDŐ EREDMÉNYEI A STATISZTIKA TÜKRÉBEN

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1960-ban elért főbb olvasó-és könyvforgalmi eredményeit az alábbi összesítő számok ismertetik:

	1959 é v b e n	1960
Könyvtárak száma ^{1/}	43	43
Könyvtári állomány ^{2/}	1.572.701	1.658.171
Naptári évre beiratkozott olvasók száma ^{3/}		115.018
Kölcsönzők és helyben olvasók száma ^{4/}	1.705.011	1.677.449
Kölcsönzött és helyben olvasott kötetek és egyéb könyvtári egységek száma ^{4/}	4.660.116	4.846.510

- 1/ A központ és a hálózati könyvtárak összes száma
 2/ A könyvek, egyéb kvtári egységek és diafilmek száma
 3/ Az olvasótermi és diakölcsönzésre beiratkozottakkal együtt
 4/ Dia-kölcsönzőkkel, ill. kölcsönzött darabokkal együtt

A fenti számok azt mutatják, hogy a könyvtári állomány 5.3 százalékkal, az olvasott kötetek száma pedig 4 százalékkal emelkedett. A könyvforgalom viszonylag csekély emelkedése összefügg több nagy kerületi könyvtárnak a beszámoló évében való átalakításával és másoknak az állományellenőrzés miatt való hosszabb zárvartartásával. Ez az oka annak is, hogy az olvasóforgalom nem is emelkedett, hanem 1.5 százalékkal csökkent.

Mivel idén tértünk rá a naptári évre való beiratkozás rendszerére, visszamenőleges összehasonlító adatunk erre vonatkozólag nincs. Ha azonban a korábban használt folyamatos évi beiratkozott olvasók számát veszszük figyelembe, akkor ez 7.5 százalékos emelkedést mutat.

A központ és a hálózati könyvtárak adatait egymás mellé állítva a következő számokat kapjuk: /1960/

	Központ	Hálózat
Könyvtári állomány	602.835	1.055.336
Beiratkozott olvasók	12.210	102.808
Kölcsönzők és helyben olv.	108.766	1.568.683
Kölcsönzők és helyben olv. könyvtári egységek száma	248.402	4.598.108

1/ Lásd az előbbi táblázat jegyzeteit

A főváros összlakosságának 5.5 százaléka, a 6-14 éves fővárosi gyermekeknek 15.1 százaléka olvasója könyvtárunknak.

AZ EGYES KERÜLETI KÖNYVTÁRAK FŐBB ADATAI 1960-BAN

Ke- rül- let	Kvt. sz.	Kválló-	Naptári	Kölcsön-	Kölcs.
		mány	évre be- ir.olv.	zók	köte- tek
		száma az év végén	száma az év végén	száma az év végén	száma az év végén
<u>Hálózati raktár</u>		61.600			
I.	11	31.066	2.394	33.554	112.079
	20	20.289	1.507	22.163	73.400
II.	37	25.307	4.097	55.647	157.201
III.	8	35.471	2.522	35.186	131.568
	21	12.171	1.465	19.870	55.175
	33	9.019	592	9.280	34.181
IV.	28	38.293	4.486	52.008	169.953
	41	10.293	1.114	16.628	45.888
V.	1	34.103	3.670	47.842	141.542
	14	27.090	3.178	43.298	144.433
VI.	10	48.140	4.596	64.478	256.174
VII.	2	39.804	2.680	44.932	143.948
	22	17.348	1.852	25.409	92.704
VIII.	9	48.735	6.002	89.271	262.721
	44	25.592	3.569	40.829	119.941
	3	27.343	2.147	40.86	126.593
IX.	39	20.632	2.527	33.223	97.749
	26	19.820	2.303	28.702	92.520
	23	16.415	1.134	19.383	60.523
X.	12	30.246	2.762	36.620	126.890
XI.	6	37.944	4.957	69.887	233.492
XII.	38	21.207	2.619	31.374	109.390
XIII.	7	28.653	2.078	27.124	90.310
	19	23.309	2.040	29.028	104.678
	4	19.339	2.501	38.219	111.918
<u>Sallai u.</u>		2.463	-	-	-
XIV.	18	30.010	2.976	36.631	116.419
	5	14.756	1.671	21.733	66.943
XV.	29	15.376	1.616	25.174	75.463
	34	13.828	1.069	18.495	66.662
XVI.	32	27.694	2.542	38.444	142.079
XVII.	36	21.907	2.155	27.075	91.450
	40	13.104	1.052	17.983	62.656
XVIII.	24	18.798	2.569	27.169	99.623
	31	9.672	1.359	18.699	55.263
XIX.	25	30.341	4.764	59.454	197.613
XX.	27	21.376	2.38	30.577	91.269
	35	14.036	1.637	21.669	63.466
XXI.	42	16.194	1.622	25.688	85.200
	30	16.024	1.109	16.150	49.347
XXII.	13	21.779	1.778	21.320	83.813
1.sz.mozgó könyvtár	15	6.008	924	12.611	43.836
2.sz. "	13	5.451	814	13.387	48.607
<u>Össz.</u>					
1960:		1.028.246	100.807	1.387.010	4.534.770
<u>Össz.</u>					
1959:		965.254	-	1.408.504	4.372.352

EZ TÖRTÉNT...

NEGYEDSZÁZAD - BECSÜLETES MUNKÁBAN

Bensőséges, baráti légkörben ünnepeltük meg Tolnai György 25 éves szolgálati jubileumát január 11-én az Igazgatóság nagytermében. Révész Ferenc igazgatónk köszöntötte Tolnai elvtársat, hangsúlyozta: az "ünnepelt" egyik azoknak, akik a statisztikát és annak serkentő, ösztönző szerepét könyvtárunkban megszerettették. Ezzel igen sokszor ráterelte a figyelmet arra, hol van lemaradás az eredményeink mellett. Révész elvtárs végül jubilánsunk munkásmozgalmi becsületes helytállásáról szólott s átadta az egy havi jubileumi fizetést.

A másik "ezüstévforduló"

Szalay Tiboré volt. A jubiláns, a kötészet szakembere - ahogy 25 éven át dolgozott - halk, csendes megfigyeléssel állott február 6-án, hétfőn délután az Igazgatóság termében munkatársai előtt. Hány szép album, kiadvány, gondosan elkészített munka dícséri őt és milyen harmónikus kapcsolat, amely hozzánk fűzi, kollégáihoz! Kívánunk neki mindannyiunk nevében hosszú, boldog, munkás életet!

x

"SZINHÁZ, FILM, ZENE" CIMEN tartott előadást Révész Tibor író a 23-as könyvtárban január 18-án. Ismertette a művészeti ágak történetét; legjelentősebb szinpadai műveink részleteit pedig magnetofonról szólaltatta meg, kiváló színművészeink tolmácsolásában.

x

A KÖZKÖNYVTÁRAK szakszervezeti munkájának segítésére megalakult a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottsága mellett működő Könyvtárosi Munkabizottság. A Bizottságban könyvtárunkból Mikó Zoltán és Rozsnyai Károly vesz részt.

x

JÓL SIKERÜLT IRODALMI ESTEN találkozott olvasóival január 13-án - a 29-es könyvtárunk és a Csokonai Irodalmi Kör rendezésében - Várnai Zseni. A XV. kerületi

Művelődésházban, közel száz versszerető olvasó jelenlétében, a költőasszony életutjáról beszélt és verseiből olvasott fel.

.000.0000.

FELHIVÁS

Kedves Asszonyom!

Minden új esztendő kezdetén az emberek elhatározzák, hogy okosabban és szebben élnek, több örömet és kevesebb bosszúságot kívánnak maguknak.

A háztartás százféle terhet ró ránk és ezerféle tudást igényel. Hozzáértéssel minden problémát könnyebben oldunk meg.

Ezért határozta el klubunk, hogy ez év folyamán rendszeresen (havonta kétszer: egyszer délelőtt, egyszer délután) ingyenes HÁZTARTÁSI TANÁCSADÁST szervez a konyhaművészet, házi szabás-varrás, modern vegyszerek és háztartási kisgépek legavatottabb szakembereinek közreműködésével.

A háztartási tanácsadás klubhelyiségünkben (Művelődésházban) foglalkozunk a háztartási problémákkal.

Kérjük, kísérje figyelemmel a papi sajtót, keressen fel problémaival, szívesen segítségére vagyunk és szeretettel várjuk az alábbi időpontokban:

Március 6-án, március 20-án, április 10-én, április 24-én, május 8-án, május 29-én.

BUDAPESTI NŐTANÁCS
HÁZIASSZONYOK KLUBJA

o
o . o
o . o . o

A SZERKESZTŐSÉG FELHIVÁSA. Felkérjük lapunk minden cikkíróját, hogy a kéziratokat a jövőben feltétlen ritka sorokban gépeljék. Ezzel munkánkat jelentősen megkönnyítik.

. o .
.

MEGHALT SÁROSI ISTVÁNNÉ

Nagyon, nagyon fájó szívvel bucsuzik a 6-os könyvtár Annuskájától, Sárosi Istvánnétól. Hosszu, sulyos szenvedéseit szüntette meg a halál február 11-én. Negyvenhárom évet töltött el könyvtárunkban, ahol még Szabó Ervin munkatársaként kezdett dolgozni és élete végéig munkájában példaképének tekintette őt.

Lelkiismeretessége, szorgalma szinte határtalan volt. Sulyos betegsége alatt az a remény tartotta benne sokáig az életet, hogy még dolgozhat; visszajöhet munkatársai közé. Vissza is jött bődögan és nagy betegen dolgozott két hetet, de a gyilkos betegségen már nem tudott urná lenni munkaakarása.

Hosszu éveig volt ifjusági könyvtáros. Hány gyerekek nőtt fel ezalatt, akiket szeretettel, hivatástudattal segített. Felnőtt emberek keresik most is, akik még mint gyermekolvasók ismerték őt. Mindig készségesen, mindenkinek segített, mindenkihez volt kedves szava. Nehéz leírni, kifejezni, mit érzünk, akik vele dolgoztunk, és közelről ismertük nagyszerű emberi tulajdonságait.

Mélységese emberségére, a haladó eszmék iránti fogékonyságára különösen jellemző a fehér terror kezdetén tanusított magatartása. 1919 nyarán-őszén a Fővárosi Könyvtár számos dolgozóját vetette börtöbe az ellenforradalom. A könyvtárban maradt többi munkatárs megszaktotta velük a kapcsolatot. Váradi Irma, egy nyugdíjas kolléganő, aki maga is megjárta az ellenforradalom internálótáborát, emlékezik, hogy Sárosiné egy pillanatig sem fordított nekik hátat, vigasztalta őket s otthonába nem egyszer vendégül hívta a börtönből szabadult volt munkatársait.

Sárosi Istvánné munkáját még utóbbi éveiben is - betegen - lankadatlan szorgalommal, lelkiismeretességgel látta el. A mindig mosolygós, melegszívű, drága munkatársunk felejtethetlen marad számunkra.

a 6-os könyvtár
dolgozó

x

DR. VÁGFALVY DEZSÓ EMLÉKEZETE

A könyvtárunknak egy régi munkatársától, dr. Vágfalvy Dezsőtől kell végső bucsut vennünk. 1891-ben született. Pályáját mint gimnáziumi tanár kezdte. 1913-ban lépett a főváros szolgálatába; Szabó Ervin munkatársai közé tartozott. Derüs és rendithetetlen emberszeretet jellemezte. Hitt a kultúra emberformáló erejében. 1927-től, főkönyvtárossá történt kinevezésétől kezdve, két évtizeden át

a Fővárosi Könyvtár nyilvános szolgálatának volt vezetője. Munkatársai szerették. Kötelességtudása, felkészültsége és könyvismerete az olvasók körében is népszerűvé, megbecsültté tették. Érdemeket szerzett a könyvtári tizedes osztályozás továbbfejlesztésében.

Könyvtárigazgatósági tag volt. Városügyi bibliográfiát és repertóriumot szerkesztett 1947-48-ban. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtártól ment nyugdíjba, azonban a nyugalom éveiben is fáradhatatlan maradt. Megszervezte az Iroszovetség Könyvtárát; nagy hozzáértéssel és úgyszeretettel vezette azt elelte utolsó tiz évében.

Családját is nagy veszteség érte, példás családapának voltunk. Emlékét meleg, pályatársi szeretettel őrizzük.

Kondorosi Sándor

. x .

LAPZÁRTAKORI

EGY NAGYSIKERŰ KIÁLLÍTÁSRÓL

Amikor lapzárta előtt ezeket a sorokat írjuk, a lépcsőházban - kiállítási termünkben -, az utolsó simításokat végzik Tolsztoj kiállításunkon. A most kialakított tablók sokmindenben térnek el eddigi kiállításainktól. Megszoktuk, hogy tárlóinkban könyveket látunk és falainkat szintén nyomtatott anyagok, reprodukciók, vagy plakátok, esetleg fényképek borítják. Most szintén láthatunk néhány kisebb fényképet, egynéhány könyvet, zömmel azonban kéziratokkal találkozunk a szemlélődő. Nagy újdonság ez egy olyan könyvtárban, amelynek kéziratára nincsen és nem is tartja feladatának, hogy ilyen jellegű anyagot rendszeresen gyűjtsön.

Ismeretes az a kezdeményezés, amely ilyen "profilidegen" anyagot hozott a könyvtárba és eredménye először ez a kiállítás, később pedig egy újszerű bibliográfia. A Tolsztoj jubileum alkalmával - halálának 50. évfordulójára emlékezünk - könyvtárunk körkérdezt intézett a világ 200 kiemelkedő nagy írójához és tudósához: melyik Tolsztoj művet tartják a legnagyobbnak és hogyan hatott rájuk Leo Nikolájevics életműve. Harminc országból 120 válasz érkezett. Kiállításunk a legérdekesebb 45 levelet mutatja be. Felesleges lenne könyvtárosoknak Tolsztoj írói és emberi nagyságáról beszélni,

mindnyájan szeretjük és csodáljuk, ha nem is tudjuk mindig pontosan megfogalmazni szavakban. De lehet-e számunkra, az irodalom szerény propagátorai számára izgalmasabb élmény, mint tanui lenni annak, hogy az irodalom legnagyobbjai hogyan vallanak egyik mesterrükről, hogyan találkozik az irodalmi múlt egyik nagy szelleme a mai, az élő irodalom nagy alkotóival. Kiállításunkon és a később kiadásra kerülő bibliográfiában ennek a találkozásnak lehetünk szemtanúi. Az irodalom barátai izgalommal nézhetik Cocteau, Kuo-mo-zso, Hemingway, O'Casey, Gunnarson és sok más nagynevű író kézírását, vallomását.

Tolsztoj ma is él, fiatal és öreg, oroszul és a világ minden nyelvén olvasók világában. Ezt nem kellett sem körkérdéssel, sem kiállítással bizonyítani. Kiállításunk újabb megerősítése annak, hogy nagy írói életműve mennyire élő, mennyire ismert az egész világon.

-t

x

SZABOLCSI MIKLÓS, az Élet és Irodalom felelős szerkesztőjének beszéde, február 11-én, az Élő Tolsztoj kiállításunk megnyitóján:

Az egész világ ünnepelte tavaly L.N. Tolsztoj halálának 50. évfordulóját; nálunk elsősorban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtaré az érdem, hogy ennek az évfordulónak egyetemes, nemzetközi jelentőségét méltóképpen fel fogta s egy nagyszabású akcióba kezdett: körkérdést intézett a világ 200 nevezetes írójához, gondolkodójához, kritikushoz, Tolsztojról tudakolva véleményüket. A kérdésre - népi demokráciákból és kapitalista országokból, Távolkeletről és Észak-Amerikából 100 válasz érkezett; idősek, mint Tolsztoj munkatársa, V. Bulgakov, vagy a svájci gondolkodó, Albert Schweitzer, fiatalok, mint a francia új regény képviselői, Nathalie Sarraute és A. Robbe-Grillet, harcos kommunisták, mint Albert Maltz és szélsőséges idealisták, mint Aldous Huxley - küldték el válaszukat. A levelek egy részét látják itt kiállítva; a válaszok pedig a közeljövőben Emlékkönyvben látnak majd napvilágot.

Minden nagy alkotóban saját magára ismer kora; s minden nagy alkotót minden kor másként lát. Amikor 100 író Tolsztojról nyilatkozik, válaszuk egyuttal körképét adja a ma irodalma s társadalmi élete sok problémájának is.

A legtöbb válasz L.N. Tolsztoj nagyságát emeli ki, művének és egyéniségének lenyűgöző hatalmasságát; Chamson végtelen tengerhez és hatalmas hegyhez hasonlítja,

az angol R. Hughes és most egyik legnépszerűbb angol regényíró, Lawrence Durrell pedig saját magát kicsinyességét érzi mellette nyomasztónak; az utóbbi egyenesen bolhának nevezi magát az elefánt mellett. De nemcsak az írói műs egyéniség nagysága jelent sokat a ma embere számára; az életnek, szándéknak, emberi s írói világnak az a teljessége, az epikának az a bősége, a meseszövevénynek az a fölénye, /melyet például az amerikai Erskine Caldwell emel ki/, amely éppen bizonyos mai "tárgyregényekkel", eseménytelen regényekkel összehasonlítva tűnik oly lenyűgözőnek, a vállalkozásoknak az a hatalmas volta, /amely a mi irodalmunkban sem leli párját/, nyugózi le az írókat.

De mindezekben túlmenően: a válaszolók többsége megérzi, s ami még fontosabb, máig is magáénak érzi azt a mélységes emberszeretetet, emberért való aggodást s féltő gondot, felelősséget, amely Tolsztoj művének egyik mozgatója; új humanizmusát emeli ki a haladó német irodalom nálunk is szeretett kimagasló írója, Leonhard Frank; a forradalom előkészítőjét látják benne a szovjet írók s ezt tartja ma is legfontosabbnak benne Claude Roy; Upton Sinclair arról vall, miként nevelte őt a társadalmi igazságtalanságok felismerésére. Nem egy író, - s éppen a nyugati országokból, - hangsúlyozza: Tolsztoj lehet példa rá, hogy az irodalom hathat az életre, megváltoztathatja azt; s abban az eluralkodó magánérzésben, a betegesnek, a különösnek, a torzsnak, s a kétségbeesésnek abban az irodalmában, amely oly jellemzően uralkodik el a külsőleg stabilnak látszó, de belül beteg kapitalista társadalomban, a tolsztoji példa a humanizmus, a teljesség, a szépség, az egészség példájával biztat.

S ez átvezet talán a legizgalmasabb kérdéshez: élő-e Tolsztoj, nem avult-e már el, jelent-e ma is oly hatóerőt, mint a század elején, amikor egy egész nemzedéknek lett nevelője? A válaszok maguk is vitáznak ezen; Nathalie Sarraute egyenesen kimondja: egy felbomló társadalomra nem érvényes Tolsztoj művészete, sőt egyenesen a haladás fékje lehet: a példakép ma nem ő, hanem Dosztojevszkij és Kafka. Armand Lanoux viszont éppen a magány és a bomlás, a torzság és a betegség ellenében emeli magasra; s mások is éppen az ő egyetemes és nagy művészetét látják igazán időtállóknak és érvényesnek, tartósabbnak, mint sok divat-értéket.

S Tolsztoj igazi utódai, a szovjet írók s olyan forradalmárok, mint az ír Sean O'Casey, büszkén vallják magukat utódainak; tőle akarnak tanulni szenvedélyt és igazságszeretetet, mint M. Rilszkij, szeretik benne az egészség kultuszát, mint a szovjet irodalom egyik legmerészebb írója, V. Tyendrjakov, s mint Vera Ketlinszkája, tőle tanulják, hogy az élet kutatásának rettenthetetlennek kell lennie, s az ő példája is erősíti: a művészet szárnyat ad - az új embernek.

S itt, ezen a ponton kapcsolódik Tolsztoj értékelésének problémája a mi irodalmunk kérdéseibe.

Tudjuk: a mi irodalmunkban is harcol egymással a teljesség és a részlet kultusza, betegség és egészség, fáradtság és életigenlés. S bár a mi irodalmunk Tolsztojnak adósa még abban is, hogy az ő utját járó, széles és epikus teljességű társadalom-ábrázoló nagyregényt még nem teremtette meg - ma mégis arra vetnénk a hangsúlyt: a tolsztoji mű egészségét, életigenlését, emberszeretetét és optimizmusát tarthatjuk példaképnek, - nem merően követve az egyszeri teljesítményt, hanem a mi korunk, eszméink és művészi eszközeink birtokában továbbfejlesztve és javítva. Ketségtelen, a betegség és egészség vitájában Tolsztoj oldalán az igazság.

Ilyen gondolatok jutnak eszünkbe a válaszok olvasásán; s most engedjék meg, hogy megnyissam a kiállítást, köszönetet mondva a lelkes rendezőinek, elsősorban Révész Ferenc igazgatónak és Tóbiás Áronnak, a könyvtár dolgozójának, akinek érdeme e fontos s nemzetközi szempontból is jelentős anyag összegyűjtése.

x

UTÓHANG

Nem egyszer néztem meg a lépcsőházon koszoruban végigfutó, izlésesen elkészített és összeállított tablót és meglepődtem, valósággal elszédültem: micsoda nevek, micsoda fők néznek itt le rám, vallva arról, aki - hiába elcsépelte a szó, nincs más és órá csak ez jogos - óriás volt, még e nagy nevek karéjában is. - Ugy éreztem hirtelen magam, mint nagyon régen, mikor egyszer, gyerekkorával, betévedtem a Szépművészeti Múzeumnak egy addig számomra ismeretlen termébe, a Balló-terembe és ott egyszerre a képzőművészet legnagyobb kincseivel találtam magam szemközt; Rembrandttal, Giorgionival és a többiekkel. Itt meg Solohov és Schweitzer /ha élne, nagy barátja, Thomas Mann is itt volna köztük, ő, aki annyi gyönyörűt írt Tolsztojról!/, Kuo-mo-zso s A. Huxley, L. Frank és Maugham; a nagy tudósok közül Heisenberg és annyi más komoly nagyság és érték néz szembe veled és ír Tolsztojról, hogy az ember örömeiben s megihatottságában elveszti a szavát.

Nem akarok szerénytelen lenni, de ez az egész öröm és megihatottság csak úgy hiteles, ha én is megírom pár szóban Tolsztoj-élményemet, mert maga az a tény, hogy a világ jelenlegi legkiválóbb elméi személyes levelei vannak itt, nagy kincset jelent, de a fő ebben mindig az, aki okul szolgált a megnyilatkozásokhoz, akinek ma is ható, eleven erejéről, gyönyörűséget és katarzist adó művészetéről tanuságot tettek: Tolsztoj maga!

Kareninát tulkorán olvastam, gyermekkoromban, később persze megint, de ahogy Tolsztoj a világirodalom

legnagyobb mesterei közt van, hogy tényleg homéroszi rangu, ahogy ő maga mondta, azt akkor láttam meg, mikor 26 éves koromban elolvastam a Háboru és békét. Tél volt, vidéken, egy szánkóban ültem, ezt az érzést soha nem felejttem el, kezemben volt a három kötet együtt és úgy éreztem - Tolsztoj és a könyv dicsérére egyáltalán -, hogy a kezemben tartom az egész világot, ebben minden benne van, az egész élet. Mélyen meg voltam rendelve. Nem tudtam volna számot adni magamnak arról akkor, miért írta, de egyszerűen megrögzítette benne a világot, az emberi életet, tökéletes művészettel. Kár szaporitanom erről a szót, méltatták nálam hivatottabbak ezren e művet és íróját, én csak azért hoztam ezt fel, hogy kifejezzem: az átérzés, a tisztelet és szeretet jogosít fel arra, hogy róla, az óriásról én is írhaszak.

Nagy szolgálatot tett a könyvtár ezzel a kezdeményezéssel, ezzel a kiállítással a kulturának, irodalmi műveltségünk gyarapításának. Hála illeti a levélírókat, akik könyvtárunkat értékes anyaggal gazdagították és jól esik lapunkban kijelenteni, hogy hála illeti a kiállítás megtervezőit, szervezőit és készítőit - ahogyan a megnyitóban helyesen mondta Szabolcsi Miklós - Révész Ferencet, Tóbiás Aront, Sárdy Károlyt, Oláh Attilát, Csomor Tibort, a kötészet dolgozóit és mindazokat, akik e munkában résztvettek. Sok év óta ez talán a legmaradandóbb értékű kiállításunk.

Zalai Zoltán

A szerkesztésért és kiadásért Révész Ferenc igazgató felel.
Budapest, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár sokszorosítása.
Szerkeszti és kiadja a Propaganda Osztály.

